

Afscheid van mijn eerste yogaleraar *door Flor Stickens*

Op vrijdag 7 oktober is Râma Saenen overleden ten gevolge van een hartfalen.

In oktober 1976 nam ik voor de eerste maal deel aan zijn satsanga op de hoek van de Generaal Van Merlenstraat in Antwerpen om er gedurende de volgende 18 jaar vrijwel elke zaterdagavond en zondagmorgen te luisteren naar het onderricht over yoga dat Râma op een bijzonder boeiende manier kon brengen.

Hij was zelf in 1967 met yoga begonnen in het yogacentrum van de gebroeders Kiekens in Aalst, waar hij zaakvoerder was in het betonbedrijf van zijn schoonvader.

Hij was van aanvang af diep gegrepen door

yoga en gaf na een tweetal jaren les gevolgd te hebben al zelf les voor de school van Aalst.

Zijn temperament en zijn gedrevenheid waren echter te vurig om onder de vleugels van een andere school te blijven werken en in 1970 begon hij, na een bijkomende vorming van zes weken in het centrum van Swâmî

Vishnudevânanda te Valmorin in Canada, een eigen yogaschool in Antwerpen.

Hij gaf dagelijks een of meerdere lessen in het Antwerpse en in Lier, naast zijn satsanga en meditatie in het weekend, en vormde er vele leraars die voor zijn school op vele plaatsen les gaven.

Hij behoort tot de pioniers van Yoga in het Vlaamse landsgedeelte en werd door de Belgische Yogafederatie die in 1966 door André Van Lysebeth samen met enkele medewerkers werd opgericht, uitgenodigd om (als leerling) deel te nemen aan een vormingsprogramma dat zou leiden tot het toekennen van een door de Federatie erkend diploma. Dat was een periode waarin verschillende pioniers van yoga in België ontdekten dat ze niet alleen met yoga bezig waren en de wens hadden om hun kennis en ervaring met hun Belgische collega's te delen.

Het ontstaan van nationale yogafederaties in Europa kaderde in een streven van de Yogaschool van Swâmî Satyânanda in Bihar om een Internationaal Yoga Genootschap op te richten, dat de nationale federaties zou overkoepelen. Er werden Internationale Yoga Congressen georganiseerd in Brussel door A. Van Lysebeth die vanaf 1963 ook zijn Revue Yoga uitgaf, op verzoek van Swâmî Shivânanda van Rishikesh (Divine Life Society).

Op die Congressen werden plannen gesmeed in onderling overleg, door de aanwezige Europese landen om Nationale Verenigingen op te richten volgens een gemeenschappelijk patroon, en richtlijnen op te stellen waaraan de opleiding van yogaleraars zou moeten voldoen. In de stroom van deze beweging werden ook in België stappen gezet in die richting zoals hierboven werd aangegeven.

Zo werden de pioniers van yoga in ons land verenigd in een Yogafederatie die in onderling overleg

een kader ontwierp voor het onderwijs en de opleiding van leraars in yoga.

Op deze wijze werd ook Râma hierbij betrokken.

Wanneer er Swâmî's uit India naar ons land kwamen werden er afspraken gemaakt om hen alle bestaande scholen te laten bezoeken en vaak zorgde Râma voor hun vervoer en samen met zijn vrouw ook vaak voor huisvesting voor de Swâmî's. Op die manier leerde Râma bijzonder veel van hen.

Râma was niet alleen heel

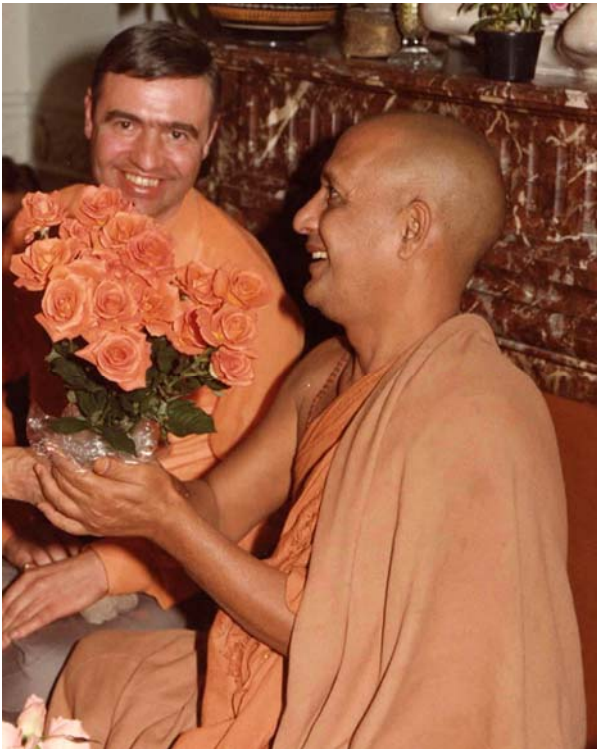
gedreven in yoga maar hij had ook een aangeboren acteertalent wat erg van pas kwam voor het onderwijzen van yoga op de boeiende manier die hem eigen was.

Hij dacht diep na over de materie waarover hij gelezen of gehoord had en zolang hij nog in contact was met zijn Indische leraars vroeg hij hen uitleg over zaken die hem niet helemaal duidelijk waren. Wat hij begrepen had kon hij met vuur en overtuiging onderwijzen.

De beoefening van yoga op een juiste manier geeft kracht, een kracht die zich uit door charisma en het vermogen om een onderricht over te dragen, dit was in Râma duidelijk merkbaar.

Hij had heel veel respect voor Râmakrishna en voor diens uitverkoren godheid Kâlî (Durgâ) die hij omschreef als de (zijn) Goddelijke Moeder.

Dank je wel Râma, voor de kennis over en het vuur van yoga die ik van jou mocht ontvangen en die ik naar best vermogen doorgeef ! OM - OM - OM.

Râma met Swâmî Satyânanda Sarasvatî

